

Tičarica s planine Ovčarija v prvem snegu

Boštjan Likar

Od sonca in toplote razvajena jesen

Vreme in razmere v gorah v meteorološki jeseni 2006

✍ Miha Pavšek in Gregor Vertačnik

Minulo jesen si bomo vsi, ki redno zahajamo v gore, zapomnili po vremenu. Bila je taka, da bi jo dal marsikateri obiskovalec tega dela nekoristnega sveta najraje spomeniško zaščititi. Še avgusta, na vrhuncu planinske sezone, smo se zmrdovali nad padavinami in mrazom, naslednji trije meseci pa so bili tako rekoč vremensko »brezhibni«. V vsem tem obdobju je bilo le nekaj koncev tedna, in še to ne povsod, ko vreme dan ali celo dva ni bilo primerno za pohajanje po vzpetem svetu zdaj tudi v resnici dežele na sončni strani Alp. Za piko na i je poskrbelo še

praznično vreme v času krompirjevih ali mrtvaških počitnic, na prehodu iz drugega v tretji jesenski mesec.

Žal pa imajo tudi dobre stvari svojo pomanjkljivost. Meteorološka jesen 2006 je imela vsaj dve – precejšen padavinski primanjkljaj in izjemen toplotni presežek. Prav zaradi velike sušnosti in nadpovprečnih temperatur si jo bomo verjetno zapomnili ne le po nepozabnih gorniških doživetjih, ampak tudi po prenekaterem meteorološkem rekordu. Ali so ti rekordi res tako izjemni ali pa imamo opravka z vre-

Preglednica 1: Povprečna temperatura (v °C) in količina padavin (v mm) jeseni 2006 ter primerjava z dolgoletnim povprečjem 1971–2000

Postaja (nadmorska višina)	Povprečna temperatura	Odklon temperature od povprečja	Padavine	Primerjava s povprečjem padavin 1971–2000
Rateče (864 m)	8,5 °C	2,3 °C	270 mm	58
Planina pod Golico (970 m)	9,1 °C	2,3 °C	263 mm	50
Vojsko (1067 m)	8,6 °C	1,8 °C	323 mm	43
Vogel (1535 m)	7,5 °C	2,4 °C	727 mm	67
Krvavec (1740 m)	6,6 °C	2,6 °C	209 mm	55
Kredarica (2514 m)	3,1 °C	3,1 °C	513 mm	83

Vir podatkov: ARSO

menskimi in podnebnimi spremembami, ki so uvod v »neprijetno resnico« o globalnem segrevanju ozračja, bo pokazal že naslednji letni čas ali bolje, prihodnja jesen. Prva polovica zimskega meteorološkega trimesečja, ki je bila po kazalcih in glede na podobo naših pokrajin do sredine januarja 2007 vse kaj drugega kot zima, to vsekakor potrjuje.

Minula jesen je bila v večini hribovitega in goratega sveta najtoplejša v zadnjega pol stoletja. Toplo vreme, ki se je začelo že v prvih dneh septembra, je prevladovalo do konca novembra, izrazita ohladitev s podpovprečnimi temperaturami je bila le v začetku novembra. Zaznamovale so jo tudi neenakomerno razporejene padavine ter niti omembe vredna višina snežne odeje.

Do sredine septembra je bilo vreme toplo, v prvi dekadi se je v Ratečah dvakrat ogrelo nad 28, na Kredarici pa nad 16 °C. Prvo omembe vredno deževje je prišlo sredi septembra, konec meseca pa je bil suh in razmeroma topel. Na Kredarici v vsem mesecu ni snežilo niti enkrat, pa tudi temperatura se ni niti enkrat spustila pod ledišče.

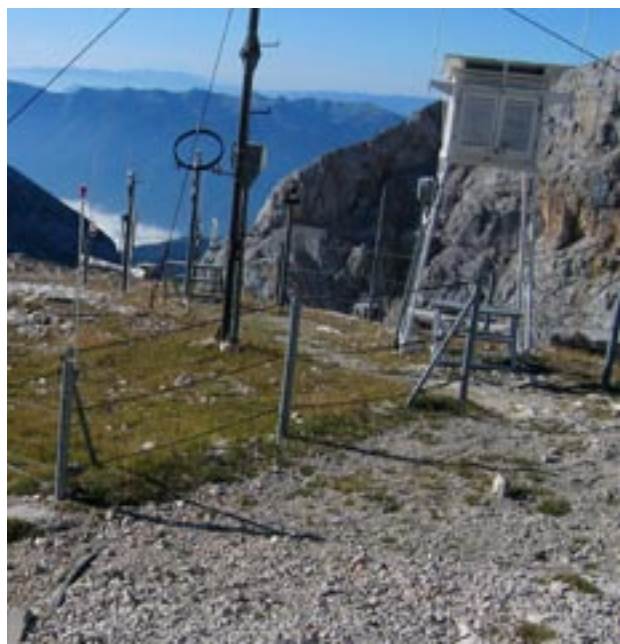
Toplo vreme ob koncu septembra se je nadaljevalo tudi prve dni oktobra, ko so bile temperature spet precej nad klimatološkim, to je tridesetletnim povprečjem. Na Kredarici se je 26. oktobra čez dan segrelo do izjemnih 14,8 °C; to je druga najvišja dnevna temperatura v oktobru od začetka opazovanj leta 1955. V letošnjem oktobru sta prišli dve večji deževji, za kateri se je na koncu jeseni izkazalo, da sta bili tudi edini. V prvem, na začetku meseca, je v Julijcih padlo več kot 100 mm krajevnih padavin. Drugo deževje se je končalo v noči s 24. na 25.

oktober; pri tem je na Voglu padlo kar 328, na Vojskem pa le 29 mm dežja. Tako kot prvič je tudi takrat snežilo le na najvišjih vrhovih.

V začetku novembra se je prehodno močno ohladilo, v snežnih plohah pa je zapadlo nekaj centimetrov pršiča; ta se je zaradi močne otoplitve kmalu stalil. Nato je nekaj časa spet prevladovalo toplo in suho vreme, ob koncu druge dekade pa je bilo nekaj dni padavin, ki so se končale s sneženjem do nižin. 23. novembra zjutraj je bilo na Kredarici 33, v Ratečah pa 8 cm snega. Ob koncu meseca je bilo v gorah spet izjemno toplo za ta letni čas.

Jesen 2006 je bila v hribovitem in goratem svetu od 2 do 3 °C toplejša od dolgoletnega povprečja 1971–2000. Še posebno nadpovprečno topla je bila na Kredarici; tam je bila namreč s povprečno temperaturo 3,1 °C za 1 °C

✉ Miha Pavšek

toplejša od doslej najtoplejše jeseni leta 1967. Vendar posamezni meseci niso bili rekordni. Minula jesen pa ni bila zanimiva le zaradi temperature, ampak tudi zaradi padavin in snežne odeje. Skupna količina padavin je bila podpovprečna; povsod razen v Julijskih Alpah je bil odklon zelo velik, na Vojskem je padlo le 43 % povprečne količine padavin. Regionalno precej različna skupna količina padavin je bila posledica njihovega po večini orografskega izvora (proženje ploh in neviht ter narivanje zračnih mas na pregradah). Največ padavin, 727 mm (povprečje je bilo 1085 mm!), so izmerili na Voglu. V nekaterih hribovitih in goratih območjih Slovenije, razen v Julijskih Alpah, je bila letošnja jesen najbolj suha v zadnjih desetletjih. Posledica pomanjkanja padavin in visokih temperatur je bila skromna snežna odeja, ki nikjer ni preseгла pol metra. Na Kredarici je bil sneg 26, v sredogorju in alpskih dolinah pa le nekaj dni. Tako trajanje kot tudi višina snežne odeje sta bila krepko pod dolgoletnim povprečjem. Sončnega vremena je bilo v vseh treh jesenskih mesecih nadpovprečno veliko, na Kredarici in v Ratečah kar šestino več časa, kot je klimatološko povprečje.

In na koncu še rekordi, ki so zaznamovali izjemno jesen 2006: predvsem nenavadno visoke temperature. Na Planini pod Golico je

bil 4. septembra s 27,2 °C dosežen nov septembrski rekord, v Ratečah (28,5 °C) pa so do njega zmanjkale le pičle tri desetinke. Kar zadeva temperature, je treba omeniti še 26. in 27. oktober: 26. so s 14,8 °C na Kredarici izmerili najvišjo temperaturo zadnje oktobrske dekade (več kot stopinjo več kakor ob prejšnjem rekordu!) ter le dve desetinki stopinje manj od absolutnega mesečnega rekorda z 9. oktobra 1976. Tudi na Krvavcu je bil ta dan s 24,2 °C za dobri dve stopinji presežen oktobrski rekord, dekadni pa celo za 2,7 °C. 27. oktobra pa so na Voglu, na katerem merijo od leta 1982, z 21,4 °C prvič v oktobru na termometru presegli oznako 20-stopinj.

Na videz spokojna in barvita pokrajina se bo lahko pokazala v drugačni luči letošnje pomlad in poletje, če se bo hidrološki pridružila še kmetijska suša. V gorskem svetu se bo to poznalo predvsem po sušnosti površja, obarvanosti gozdov in številnih vodnih izviroh, ki bodo še pred začetkom meteorološkega poletja presahnili. Zato se v prihodnjih mesecih nikar ne jezimo, če bomo morali zaradi slabega vremena večkrat ostati v dolini. Narava že ve, kako in kaj, kdaj pa ji bomo pri tem prisluhnili ter sledili tudi ljudje? V dneh, ko bo poravnava padavinski dolg, pa naj vas grejejo in poživljajo spomini na nepozabno gorniško jesen leta 2006. ●

Prvi sneg v zimi 2006 na Kamniškem vrhu

 Irena Mušič

